Diplomația dreptului sportiv în Uniunea Europeană – reflecțiile profesorului universitar Dr Alexandru-Virgil Voicu – președinte de onoare al Asociației Române pentru Apărarea Drepturilor Sportivilor – Europa Unită

În studiul intitulat „About the Diplomacy of Sports Law Institutions in the European Union", prof. univ. dr. Alexandru-Virgil Voicu propune o analiză amplă asupra modului în care sportul, dreptul și diplomația se intersectează în cadrul construcției europene. Lucrarea pleacă de la ideea că sportul nu mai poate fi privit doar ca o activitate recreativă sau competitivă, ci ca o formă de cultură juridică și politică care contribuie la dezvoltarea unei „diplomații a vieții sportive" la nivelul Uniunii Europene.

Dreptul sportului – o nouă ramură a științei juridice și a științei sportului

Dl. profesor subliniază că „ne aflăm în prezența unei noi ramuri a dreptului – impusă de realitatea vieții socio-economice contemporane – și anume dreptul sportului, parte a științei dreptului și a sportului".

Această ramură a fost consolidată prin instituții specializate, precum Asociația Internațională de Drept Sportiv (IASL), fondată la Atena în 1992 și recunoscută juridic în Grecia, stat membru al Uniunii Europene în care prof. Voicu are calitatea de vicepreședinte de onoare, membru în Consiliul Director al IASL.

Prin urmare, afirmă dl. prof. Alexandru-Virgil Voicu, importanța acordată juridicizării activităților sportive a dus la crearea unui cadru instituțional ce permite recunoașterea sportului ca domeniu de interes public și internațional.

Ipoteza: diplomația sportivă ca instrument de echilibrare juridică și politică

Profesorul Voicu pornește de la ipoteza că diplomația instituțiilor de drept sportiv poate „netezi, pe plan politic, diferențele" care apar din litigiile privind drepturile fundamentale ale sportivilor. În viziunea sa, sportul devine un spațiu în care principiile de drept, de echitate și de respect reciproc se întâlnesc cu idealurile cooperării internaționale.

Dl. Voicu definește diplomația sportivă drept „folosirea sportului ca mijloc de influențare a relațiilor diplomatice, interculturale, sociale, economice și politice". În opinia sa, aceasta reprezintă „o parte integrantă a diplomației publice, un proces de comunicare pe termen lung cu publicul și organizațiile, având ca scop creșterea atractivității și îmbunătățirea imaginii unei țări, regiuni sau localități, precum și influențarea procesului decizional în domeniul politic".

Prin această perspectivă, diplomația sportivă contribuie la atingerea obiectivelor de politică externă într-un mod vizibil și accesibil publicului larg.

La nivelul Uniunii Europene, ea include „toate instrumentele relevante din domeniul sportului utilizate de UE și de statele sale membre pentru cooperarea cu țări terțe și cu organizații internaționale guvernamentale”.

Profesorul subliniază că aceste instrumente trebuie să se axeze pe cooperarea politică și pe sprijinirea politicilor, programelor și proiectelor legate de sport, cu accent pe rolul sportului în relațiile externe ale Uniunii Europene și pe promovarea valorilor europene. Diplomația sportivă poate fi desfășurată „în strânsă colaborare cu mișcarea sportivă, respectându-i autonomia”.

Aceasta are în vedere promovarea valorilor pozitive ale sportului și contribuie la dezvoltarea cooperării politice, sociale și economice. Profesorul Voicu amintește că sportul promovează valori universale precum fair-play-ul, egalitatea, respectul pentru diversitate, integritatea, disciplina, excelența, prietenia, toleranța și înțelegerea reciprocă, valori care „pot uni oameni și națiuni diferite”.

El arată că diplomația sportivă se bazează pe caracterul universal al sportului, capabil să depășească barierele lingvistice, socio-culturale și religioase, oferind astfel un potențial semnificativ pentru dialogul multicultural, dezvoltare și pace.

În plus, „persoanele din lumea sportului și evenimentele sportive pot contribui în mod substanțial la dezvoltarea diplomației sportive, proiectând o imagine pozitivă în rândul opiniei publice și al organizațiilor internaționale și influențând percepțiile publice pentru a facilita îndeplinirea obiectivelor de politică externă”.

Astfel, sportul poate deveni „o platformă pentru dezvoltarea relațiilor interpersonale”, fie prin programe de schimb între sportivi, tineri, antrenori și experți, fie prin competiții internaționale organizate la nivel profesionist sau de masă.

Diplomația sportivă „nu este un fenomen nou”, ci își are originile în diplomația Greciei antice, unde „în timpul Jocurilor Olimpice, războaiele încetau”, demonstrând încă de atunci potențialul sportului de a deveni un instrument de pace și cooperare între popoare.

Diplomația – între național și universal

Într-o perspectivă clasică, autorul definește diplomația ca „instituția politico-juridică ce are ca obiect gestionarea relațiilor pe care un stat le are cu alt stat sau cu alte state”, iar diplomatul este „simbolul legăturii dintre societatea care l-a produs și celelalte state”. În acest sens, profesorul Voicu consideră că „diplomatul sportiv” devine o figură esențială a contemporaneității, un mediator între valorile naționale și cele internaționale.

Culturalizarea sportului și instituționalizarea diplomației sportive

Dl profesor amintește că legislativ, sportul a fost consacrat ca fenomen cultural prin adoptarea Convenției Culturale Europene din 1954, moment care a marcat „instituționalizarea diplomației sportive ca parte a diplomației culturale europene”.

Diplomația sportivă este astfel definită ca „utilizarea sportului ca mijloc de influențare a relațiilor diplomatice, interculturale, sociale, economice și politice”.

În logica diplomației publice europene, aceasta „contribuie la atingerea obiectivelor de politică externă într-un mod vizibil și accesibil publicului larg”, promovând valori precum fair-play, egalitate, respectul diversității, integritate, toleranță și prietenie.

Profesorul insistă asupra faptului că sportul „poate depăși diferențele lingvistice, socio-culturale și religioase”, devenind un instrument de dialog multicultural și de consolidare a păcii.

Reflecții asupra ordinii juridice și mondiale

Într-o notă filosofică, profesorul Voicu afirmă că diplomația sportivă face parte din ordinea juridică a Uniunii Europene, întrucât „nu există stat sau structură internațională care să fie situată în afara relațiilor dintre state”. În era globalizării, „coexistența, înțelegerea și cooperarea între state sunt imperative fără alternativă”.

Totodată, autorul avertizează asupra pericolelor ideologiilor etnocentrice care „bântuie în special țările Europei de Est”, amintind Recomandarea 1735/2006 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care îndeamnă statele să se definească drept entități civice și multiculturale, nu exclusiv etnice.

Concluzii și direcții de dezvoltare

În final, prof. univ. dr. Alexandru-Virgil Voicu propune ca diplomația sportivă europeană să se concentreze asupra:

- protecției și garantării drepturilor fundamentale ale sportivilor;
- protecției internaționale a copiilor implicați în activități sportive;
- introducerii principiilor generale de drept în Codul Mondial Anti-Doping;
- implicării specialiștilor în drept sportiv în elaborarea politicilor internaționale;
- distingerii răspunderii echipelor de acțiunile terților, precum spectatorii.

El conchide că IASL trebuie să devină un interlocutor recunoscut al instituțiilor Uniunii Europene, capabil să contribuie la „globalizarea benefică a protecției tuturor participanților la activitatea sportivă”.

Concluzie generală

Domnul profesor Voicu oferă o perspectivă lucidă și originală asupra diplomației europene, în care sportul devine nu doar un fenomen social, ci un instrument de echilibru geopolitic, juridic și cultural. Într-o lume fragmentată de interese și ideologii, sportul, prin dreptul său și prin valorile sale universale, poate fi un limbaj comun al cooperării între popoare.